

बोलींच्या अभ्यासाची गरज व महत्त्व.....

सहा. प्रा. सौ. स्वाती नवनाथ पवार

M. A. B.Ed (मराठी विभाग)

एम. एम. जगताप महाविद्यालय, महाड-रायगड.

गोषवारा...

जगभरातले समाज संस्कृतीचे अभ्यासक म्हणतात बोली टिकल्या तर भाषा टिकतील भाषा टिकल्या तर संस्कृती टिकेल आणि संस्कृती टिकली तर समाज आणि त्याची वैशिष्ट्यपूर्ण मूल्य व्यवस्था टिकून राहिल. बोलीभाषा म्हणजे काय उदाहरण देऊन सांगायचे, तर महाराष्ट्राच्या वेगवेगळ्या मूलखातून बोलली जाणारी स्थानिक भाषा म्हणजे बोलीभाषा. उदाहरणार्थ कोकणी अहिराणी खानदेशी, वऱ्हाडी, वैदर्भी, मराठवाडी, सोलापूर सातारकडची बोली, मालवणी इत्यादी. या बोलींमधून पिढ्यान पिढ्यांपासून प्रचलित असलेली कितीतरी लोकगीते, वाक्प्रचार, म्हणी त्या त्या मुलाखातल्या बोलींचे वेगळेपण तर दाखवतातच. त्याशिवाय त्यातून व्यक्त होणारी भूमिनिष्ठ लोकसंस्कृती कुळाच्या आणि चालीरीतींची वैशिष्ट्ये सुद्धा तितक्यात समर्थपणे व्यक्त करतात. महाराष्ट्रातील जीवनमानाचे पारंपारिक साधन म्हणजे शेती. मग शेती बद्दलची गाणी स्त्री गीते जात्यावरच्या ओव्या घराणे उत्सव दशावतारी पात्रांचे संवाद व तमाशातील मावशी किसना यातून गवळणीचे संवाद वग यातून त्या त्या प्रदेशातील संस्कृतीचे मूर्तिमंत दर्शन होत राहते.

बीज शब्द- लोक संस्कृती, समाज, परंपरा अभ्यासक.